

SZÉLRŐZSA

Csehszlovák főiskolákon

Csehszlovákiában a pedagógiai-nevelési munka területének egyik legfontosabb feladata a főiskolák munkaszínvonalának megjavítása. Megállapították, hogy a főiskolák oktatási formái nem kielégítőek. A főiskolai hallgatókat önálló munkára való nevelésének érdekében fokozatosan csökkentik a kötelező előadások számát, (32-36-ról 25-28 órára) s a hangsúlyt az aktív oktatási formákra — a szemináriumokra és a laboratóriumi foglalkozásra helyezik.

Az a cél, hogy a különösen tehetséges hallgatók már a tanulmányaik során felkészülhessenek tudományos munka végzésére. Azokat a hallgatókat, akik tudományos munkához szükséges képességekkel rendelkeznek a felsőbb évfolyamok hallgatói közül fogják kiválasztani. Továbbképzéseiket a Csehszlovák Tudományos Akadémia professzorai és intézményei fogják irányítani. Specidlis tanterv szerint, mind az egyéni, mind a csoportos tanulásra nagy gondot fognak fordítani.

A Művelődésiügyi Minisztérium határozata szerint a főiskolai tanárok munkaidejének legalább tíz százalékát tudományos kutatómunkára kell fordítani.

Az ország főiskolái 1964-65 tanévben a nappali tagozatra 23 500 hallgatót, az esti és levelező tagozatra 16 000 hallgatót vesznek fel.

Tizenegyezer új tanterem

A Lengyel állami költségvetés 1964-re 19,4 milliárd zlotyi irányított elő oktatási és nevelési célokra. A terv szerint idén még sokrétűbbé válik valamennyi oktatási forma. A különböző iskolatípusok tanulólainak száma idén 8 190 000-re emelkedik, ez 1963-hoz viszonyítva 280 000-es növekedés.

Az előirányzat szerint 1964-65 években csaknem 11 000 új tanterem épül az országban. Az általános iskolai tantermek száma 9 000-rel növekszik.

A huszonegy százalék

A Mongol Népköztársaság főiskoláin és a szocialista országok főiskoláin tanuló mongol fiatalok száma 1963-ban 1962-höz viszonyítva 21 százalékkal emelkedett. Ulan-Bator hét főiskolájára az 1963-64-es tanévben több mint 2 000 hallgatót vettek fel. Ezenkívül két ulan-batori esti egyetemen, valamint más főiskolák esti tagozatain több, mint ezren tanulnak.

Számok Berlinből

A német fővárosban négy felsőoktatási intézmény van: a Humboldt Egyetem, a Közgazdasági Egyetem, a Képzőművészeti Főiskola és a Zeneművészeti Főiskola.

1959-ben 10 697 fiatal tanult a főiskolán, az 1962-63-as tanévben 12 751. A levelező hallgatók száma ugyanazon időszaktól 3 448-ról, 4 126-ra emelkedett. A nappali tagozatok hallgatóinak csaknem a fele, 44,2 százaléka — 1962-ben lány volt. A főiskolai hallgatók 47 százaléka munkás és paraszt származású.

Testvérleapjaink írják

-EGYETEMI LAPOK-, BUDAPEST: Egymást minősítették az ötödévesek

Az elhelyezést intéző szervek, mint fontos okmányra tekintenek az alap-szervezetek állásfoglalását tükröző, közösen megfogalmazott minősítésekre. Hitelesnek tartják minden szavát. Az egyes hallgatókról az évek óta kialakult egyetemi közösség mondott értékelést, ez adja meg a jellemzések hitelét. A dicséret éppen úgy joggal került bele, mint az elmarasztalás, s „utólagos reklamációnak nincs helye”, mindenki hozzászólhatott, mindenki elmondhatta a véleményét. (Most lehet csak látni annak a gyakorlatnak a hátrányát és lehetetlen voltát, hogy régebben a végzősöket egy szűk csoport minősítette, az illetők háta mögött, mely titokban és óriási éberség közepette...)

Kell-e méltatni a mostani megoldás jelentőségét? A nyíltság, az őszinteség hatalmas erkölcsi és politikai hasznát jelent. A taggyűlésen az egyik fiú — mielőtt bírálat érte — tiltakozott. Társai felhívásaihoz sorra rámutattak: ez és ez a hibád. Ha nem tartod igaznak, bizonyítsd be az ellenkezőjét. Nincs hátsó gondolat, nincs mellébeszéd, rokon és ellenszenvet, csoportérdekeket itt nem kaphatnak teret; ellenkezőleg, ami felszínre jutott, az a valóságot tükröző igazság, a közösség szigorú, segítő ítélete. Fontos pillanathoz érkeznek itt a

hallgatók, — lezárul életük egy jelentékeny szakasza. A tét — további soruk — nagy, annál inkább szükség van az igazmondásra, az emberséges, becsületes értékelésre.

A felmérés, a véleményalkotás sokszempontú volt, sokoldalúan közelítette meg a hallgatót. Dicséretes például a tanulmányi szempont differenciáltsága. Szó van itt az évvégi átlagról, de hangsúlyozottan a tanuló évközi helytállásáról, a dolgozatok, a hozzászólások színvonaláról. Feljegyezték a hallgató tudományos intézetekben, a TDK-ban kifejtett munkák, tanulmányok, cikkek írását. Külön megjelölték a hallgató érdeklődési területét, szaktárgyát, illetve speciális érdeklődését. A teljesebb kép kialakítását segíti az is, hogy egy másik rovat alpontjaként pár szóval jellemzik a baráti kört is. A gondos szociális elemzésben ilyen pont is szerepel: „Jelenlegi családi állapota és e téren legközelebbi terve.”

Nem sablonos a hallgató erkölcsi-politikai arculatának felmérése: marxista felkészültségét szakmai tudásnak viszonyában vizsgálja.

A végzősök felmérése, véleményezése a szökimondás, a bátor kritika és a nyugalom jó légkört teremtette meg az évfolyamán. Kiemelkedő a jellemzések arányosságára való törekvés és az ezzel párhuzamos segítőkészség.

ESZMECSERE

A gyakorlatra nevelés módszereiről a munkajog oktatásában

Elhangzott korreferátumként Dr. Weltner Andor egyetemi tanár: „A munkajog és a társadalmi nevelés problémái” c. előadásához, a Nemzetközi Munkajogi Kollokviumon.

Hazánkban mintegy három éve folyik a felsőoktatási reform előkészítése, illetve már a reform-céltűzések végrehajtásához is elérkezünk. A kollokviumunk ezért is jó időben ülésezik, és Nagy László professzor elvtárs kezdeményezését csak helyeselni lehet, mert mód nyílik itt felmérni feladatainkat, és kicserélni tapasztalatainkat a munkajog oktatásán. Weltner professzor elvtárs referátuma, illetőleg előkészített tézisei, — az írásbeli anyag — a most említett megállapításaimat pregnánsan fémjelzi.

A referátumot két oldalról szeretném kiegészíteni. Egyrészt — ha szabad úgy kifejeznem magam — az oktatási-előadói oldalról, másrészt, az oktatásban résztvevő „alanyok”, a hallgatók oldaláról, nem felejtve el a fő célt, az egyetemi képzés fő feladatát: a kommunista szakemberképzést.

Az oktatói oldal szempontjából. — Közelebből — az előadás és a tankönyv viszonyáról, a hallgatói oldal szempontjából pedig arról szeretnék beszélni, milyen módszerekkel sikerült őket az oktatás folyamatába bevonni, aktivizálni, s munkájukat milyen mércével értékkeljük, és tanévi munkájukat a Dékan Elvtárs felé minősítjük-e?

A munkajog egyetemi oktatásának célja

Az előadás, tankönyv, törvénykönyv, irodalom, gyakorlati óra, egységesen azt a célt szolgálja, hogy a hallgatók jól megértsék, magukévá tegyék és elsajátítsák a tananyagot.

E cél meghatározó feladatai között azonban feltétlenül „munkamegosztásnak” kell lenni.

Alláspontom szerint egy munkajogi előadásnak — egy témán belül — nem lehet célja az, hogy elméleti kérdések körét illetően több anyagot öleljen fel, mint a tankönyv.

Az előadás csak akkor érinthet új problémákat, ha a tankönyvben lévő részek elavultak, és újat kell adni helyettük, de akkor erre a hall-

gatók figyelmét külön fel kell hívni.

A munkajogi egyetemi előadásnak hármas célja lehet: 1. Rámutatni a tananyag főbb összefüggéseire (azaz: emléke ki az előadás az anyag legfontosabb részeit), 2. magyarázni meg a nehezen érthető részeket (azaz: hívja fel ezekre a figyelmet), 3. szemléltetően tárgyalja az anyagot (azaz: tegye érdeklődővé a hallgatót, fejtsen ki agitatív nevelő hatást, szemléltesse a valóságos életet, kapcsolja össze az elméletet a konkrét gyakorlattal úgy, hogy az életből merített aktuális példákat említsen és mindezeknek összhatásként érje el a tananyag megértését).

Ha ezt a hármas célt magukévá tesszük, akkor elérjük, hogy az előadás nem ismételteti meg teljesen a tankönyvet, ugyanakkor nem lehet attól független, valami egészen más.

Összefoglalásképpen szeretném hangsúlyozni, hogy — véleményem szerint — az egész jogászképzésben, így a munkajog oktatásában is, jobban el kell szakadni a katedraszerű oktatástól, annak szerepét bizonyos mértékben csökkenteni kell, a hangsúlyt a hallgatók önálló munkájára kell helyezni, amelynek módszereiről a következőkben szeretnék említést tenni.

Módszerek a hallgatók gyakorlati munkára nevelésében

Közelebből:

- a) a szakirodalom feldolgozása,
- b) egy-egy téma munkacsoportokba történő feldolgozásáról,
- c) a hallgatókat közelebből érdeklő és érintő jogszabályanyag feldolgozásáról,
- d) jogeset megbeszélésekről,
- e) üzemlátogatásról, (bírói és ügyvéti bizottsági tárgyalások látogatásáról) lesz itt szó.

ad a) Tanszékünk gyakorlati óra, hogy előre felkérjük — elkészített ütemterv alapján — a hallgatókat egy-egy irodalmi anyag feldolgozására. A hallgató a kiadott irodalmat tanulmányozza, vázlatot készít, amelyből önálló előadás keretében számol be. (időtartama 5-10 perc) illetőleg téziseket készít, amelyeket a tanszéknek benyújt. Bírálat tárgyát képezi a hallgató előadása, és a tézis-ké-

szítés színvonal. Az irodalmat az évfolyam egész hallgatósága előtt dolgozzuk fel, az oktató, illetőleg a hallgatók kiegészítik a beszámolót. Ez a módszer jónak bizonyul, hasznos a vizsgára való felkészítés és a gyakorlatra való nevelés szempontjából is. Itt jegyzem meg, hogy egy-egy témához megjelöljük a hallgatóknak a kötelező irodalmat is, amelyből nem készít senki sem vázlatot, sem tézist; a feladatok az évfolyam valóságos életét, kapcsolja össze az elméletet a konkrét gyakorlattal úgy, hogy az életből merített aktuális példákat említsen és mindezeknek összhatásként érje el a tananyag megértését).

ad b) Az önálló munkára való nevelés módszeréhez tartozik egy-egy gyakorlati kérdésnek, témának, vagy jogszabály-tervezetnek — pl. könnyűipari vállalatok egyeztető bizottságának működése, vagy a vizsgálatbiztos illetőleg a vizsgáló bizottság tevékenységének — munkacsoportban történő feldolgozása. Tagjai 3-5 fő, egy vezetővel, akik hosszabb ideig 2-4 hónapig dolgoznak egy-egy megjelölt témán, a tanszék által megadott szempontok szerint, és erről számolnak be gyakorlati órán, vagy a színvonalasabb munkáról: tudományos diákköri üléseken.

ad c) Egy másik módja az önálló munkára való nevelésnek egy-egy témakörön belüli jogszabályanyag feldolgozása. A munkajogot nálunk a IV. évfolyamon oktatjuk. A végzős hallgatók nagy érdeklődés mellett dolgoztak fel már e tanévben is a kezdő szakemberek foglalkoztatásáról szóló jogszabályanyagot, vagy a társadalmi ösztöndíjról szóló, és a munkajoghoz kapcsolódó rendelkezéseket. Itt a munkában közreműködők köre szűkebb. Módszerük az, hogy a témát egy hallgató kapja meg, s a beszámolót az órán vita követi. Ez az ez-évből bevezetett kezdeményezés — a hallgatók igényeire támaszkodva, — hasznosnak bizonyul.

ad d) Az alapok elsajátítása után a II. félévben térünk rá az egyes gyakorlati jogesetek feldolgozására, megbeszélésére. Megjegyzem, hogy már az I. félévben is, — ha csak példaszerűen is — de tárgyalunk az elhatárolási kérdések köréből is jogeseteket, éppen az anyag megértése céljából. E módszer alkalmazásánál célunk az, hogy a hallgatót juttatjuk, jogérteket, készségeit kialakítsuk, illetőleg a rendelkezésre bízott idő alatt fejlesszük.

Élőnyelvet vagy műnyelvet

Hozzászólás az eszperantó-vitához

Leo Tolsztoj, ki korának egyik legműveltebb embere volt és mintegy féltucat nyelvet beszélt, amikor a nemzetközi nyelvvel kapcsolatban véleményt kértek tőle, azt mondta a hozzá forduló A. Grabovszkijnek:

„Különös véleményük lehet Önöknek rólam, hogy egy olyan dologról kérnek véleményt, amit nem ismerlek. Adjanak egy eszperantó nyelvkönyvet és amikor megírtam első eszperantó nyelvű cikkemet, nyilatkozni fogok.”

Két hét telt el s Tolsztoj átadta az ígért eszperantó nyelvű írást, amely az akkori Oroszországban olyan feltűnést keltett, hogy az újság terjesztését a cári hatalom tüstént betiltotta. A cikk átadásakor a szerző nyilatkozott az eszperantóról. Ezt mondta:

„Az az áldozat, amelyet az ember az eszperantó megtanulására hoz olyan csekély s az elérhető eredmény oly nagy, hogy ezt a kísérletet

senkinek sem szabad visszatartani, mert bármely más idegen nyelv tanulását nagy mértékben meg fogja könnyíteni. Tudom, a nyelvtanár nem nézik jószemmel az eszperantó térhódítását, de az emberi szellem fejlődése és a közös erőfeszítés a tökéletesebb élet elérésére mindig idősebbé teszi azt a közmondást, hogy a kutya ugat, a karaván halad...”

Tolsztoj szavai és a már idézett Kosztolányi-nyilatkozat közt az idő vont párhuzamot, Tolsztoj javára. Egy bizonyos: Kosztolányi nem beszélte a nemzetközi nyelvet s így annak használatosságáról nem is lehetett meggyőződve. Mint a fentiekben is kitűnik, Tolsztojnak megvolt a véleménye az olyan emberről, aki arról mond ítéletet, amit maga nem is ismer. Én osztom Tolsztojnak ezt a véleményét.

Vad Gábor

Tapasztalataink szerint a foglalkozások során jelentkezik a legtöbb kérdésfeltevés, probléma, sokszor éles vita, amelyek mind igen hasznosak.

ad e) Tantervünkben szerepel az — és ez már a szegedi Jogi Karon hagyomány —, hogy a munkajogi tanszék rendezze a IV. évfolyam tanulmányi kirándulását, hazánk jelentős ipari üzemébe. Itt módjuk van a hallgatóknak személyesen is tapasztalni üzemünk munkavédelmi ellátását. Módot találunk arra is, hogy a tanév folyamán a hallgatóink megismerkedjenek a bírósági, illetőleg egyeztető bizottsági eljárásal, és e szervek működését személyesen is láthassák.

A számonkérés a nevelés egyik fontos eszköze

A hallgatók munkáját egész évben — egyénenként is figyelemmel kísérjük. E módszer segítségével a szigorlatra a hallgató már bizonyos „előélettel” jelentkezik. A vizsgálót tudja azt, éves vizsgálatra kivétel nélkül, az elkészített kimutatás alapján, — hogy:

a) milyen volt a hallgató orálatogatása (nem hiányzott, rendszeres eljárt, gyakran, hiányzott, sokat hiányzott), b) milyen színvonalon tevékenykedett a hallgató az egyes munkacsoportokban, vagy az elméleti-irodalmi anyag feldolgozásánál, vagy a jogeseteket megoldó, megbeszélő gyakorlati órán, azaz: milyen összkép alakult ki a hallgatóról a félév, illetőleg tanév folyamán.

A szigorlaton tételenként általában egy tankönyv fejezetnek megfelelő anyagrészt adunk fel, és annak átfogó ismeretét követeljük meg, amelyhez más témából, más területből, egy gyakorlati jogesetnek a hallgató által való megoldása kapcsolódik. A tapasztalataink azt igazolják, hogy ilyen módszer mellett, a szigorlaton mutatott teljesítmény értékelése során módja van a vizsgáztatónak arra, hogy: több tényezőt vegyen figyelembe, illetőleg mérlegelje az egész évi fejlődést is. Tapasztalati tény, hogy a hallgatók által évköz-

ben elért eredmények — jogeset-megbeszélés, irodalomfeldolgozás stb. — többségben, mintegy 75%-ban a szigorlaton is beigazolódnak. A szigorlati tételhez tartozó gyakorlati jogeseteket a hallgatóink mintegy 70-80%-ban helyesen oldják meg, s még a tévesen megoldott esetekben is jól „jogászkodnak”, okoskodnak, azaz védik saját álláspontjukat.

Mit tartalmazzon a hallgatók tanszéki minősítése

A számonkérés folyamatával kapcsolatban szeretnék itt egy problémát felvetni, nevezetesen azt, hogy a tanszék adjon-e a Kar Dékánjának egy év munkájának eredménye alapján a hallgatóról — a szigorlati jegy birtokában — véleményt, aki ezt az összesített jellemzésben felhasználhatja? Véleményünk szerint e kérdésre igenlő választ kell adni. Mit tartalmazzon ez a minősítés? Nézetem szerint a következőket:

— milyen adottságú a hallgató (általános kép), — milyen a hallgató érdeklődése, — fejlődése a tanév folyamán, — és milyen a vizsgaeredménye, — milyen a hallgató magatartása, hallgatótársaihoz való kapcsolata,

— milyenek a hallgató tevékenységét befolyásoló lelki tulajdonságok, — a hallgató legfőbb személyi jellemzői (akaratszilárdság, befolyásolhatóság, határozatlan ember, beszédkézsége, becsületessége, igazságszeretete, következetessége, szerénysége, kezdeményzőkészsége, stb.).

Megjegyzem, hogy eddig is készült a hallgatók munkájáról minősítés, amelyet a Dékan Elvtárs a társadalmi javaslát, hozzájárulását ahhoz, hogy akivel mi oktatók hosszabb ideig foglalkozunk és akit kiengedünk a gyakorlati életbe az valóban — munkánk iránt is felelősséget érezve — a kommunista szakemberhez méltóan dolgozzék és munkaködjék.

Dr. Kunos József

Dr. Klemm Imre Antal

Dr. Klemm Imre Antal, a Szegedi József Attila Tudományegyetem nyugalmazott tanára, a nyelvtudományok akadémiai doktora, a Finnugor Társaság és a Magyar Nyelvtudományi Társaság tagja 1963. december 23-án váratlanul elhunyt.

Nyelvtudományi munkássága felöleli a magyar és finnugor mondatlan széles területét, s a magyar nyelv történeti mondatlana című műve teljessége és problémalátó sajátsága által a mondatlani kutatás egyik legfontosabb és legtöbbet idézett munkája. Tudományos munkásságának fontos jellemzője, hogy nyelvünk mondatlana kutatásában régi magyar nyelvi, mai nyelvjárási, újabb irodalmi adatokat is gazdagon felhasznál, de a finnugor koráig is visszamegy, és a rokon nyelvek közül behatóan foglalkozik obiugor alaktani, mondatlani, továbbá mordvin mondatlani kérdésekkel is, és ezen tanulmányai során a kérdések általános nyelvészeti megoldásán is eredményesen munkálkodik.

Dr. Klemm Imre Antal mint finnugor és magyar nyelvész fontosnak tartotta, hogy a finnugor népeket és nyelveket e népek hazájában is tanulmányozza, ezért pályája elején hosszabb tanulmányutat tett a cári Oroszországban és Finnországban, az első világhá-

ru alatt pedig mordvin hadifoglyoktól mordvin szövegeket gyűjtött össze és tett közzé.

Mint egyetemi tanár arra törekedett, hogy hallgatói a nyelvészetet valóban megismerjék és megszeressék. Azok közé a professzorok közé tartozott, akik közvetlenül a felszabadulás után a legtöbb egyetemi jegyzettel látták el az ifjúságot, és mondatlani jegyzetei nagymértékben hozzájárultak ahhoz, hogy a negyvenes évek végén meg az ötvenes évek elején a magyar szakos tanárjelöltek jó szakismeretekkel léphetek a nevelői pályára.

Dr. Klemm Imre Antal nagytudású és szerény tudós volt, aki egész életét a tudománynak és az ifjúság nevelésének szentelte. Ezért a Magyar Népköztársaság és a Szegedi Tudományegyetem meg is becsülte, bizalommal bízta rá a leendő magyar szakos tanárok magyar nyelvészeti képzését, s az MTA a nyelvészeti tudományok doktorának minősítette.

Nyugalomba vonulása óta Pécsen élt könyvei és kéziratok között, és váratlan haláláig mondatlani kutatásait folytatta.

Nyolcvan év adatott neki is. Fájó szívvel emlékezünk meg tudománynak szentelt életének csöndes elmúlásáról, s emléket kegyelettel megőrizzük.

Nyíri Antal

Major Jenő

Major Jenő alakja nagyon korán adta át magát az emlékezésnek. A súlyos betegség férfikora délen, szellemi kiteljesülésének küszöbén ragadta el, abban a pillanatban, mikor már nyilvánvalóvá váltak értékei, amikor alkotó munkásságának összes feltételét megteremtette. Negyvenöt éves volt. Negyvenöt esztendő lehet sok is, kevés is, aszerint, hogy ki mit élt át ennyi idő alatt, mit fogott fel a világból és mennyire volt hatással környezetére.

Major Jenő nem élt keveset, ha a kérdést úgy értelmezzük ahogyan alkotó emberként értelmezni kell: volt-e ideje arra, hogy az élet lényeges viszonyaita betekintést nyerjen, s arra, hogy véleményét nyilvánítsa. A válasz Major Jenő esetében feltétlenül igenlő.

Személyes hajlamai a festéssel felvontak. Zilahon rajztanára a nagybányai művésztelep szellemét közvetítette. Természetes volt, hogy Major Jenő a nagybányai útján abba a centrumba vágott, ahol ő munkásságuk diadalát kiáltották: Budapestre. Budapestben iratkozott be egyenlőre az Iparművészeti Iskola, ahol hamarosan kitűnt képességeivel. 1939-katonaként szolgált, 1941-ben pedig már a Képzőművészeti Főiskolára iratkozott be. Itt ért célhoz annak a Szőnyi Istvánnak tanítványaként, aki maga is a nagybányai szellem neveltje volt. Harmadéves hallgatóként a frontra vitték, majd hadifogságba esett. Hazatérve folytatta tanulmányait. 1949-ben a Szegedi Pedagógiai Főiskola rajztanáraként tanárségédi állást vállalt. Így indult el pályája 1949 őszén Szegeden azon a főiskolán, amelyhez további sorsa fűződött.

A Pedagógiai Főiskola új típusú felsőoktatási inté-

mény volt. Rajzot a régi Polgáriiskolai Tanárképző Főiskolán nem tanítottak. A tanszék tehát az alapok leírásával volt elfoglalva. Sok kezdeményezést, de elvi tisztázottságot is igénylő munkakör volt ez. Major Jenő kitűnő logikája biztos irányítúnak bizonyult, mind a rajzoktatás területén, mind pedig az ábrázoló geometria tanításában. Sikeresen írta meg az ábrázoló geometria főiskolai jegyzetét és hasznos munkatársnak bizonyult a közös megbeszéléseken, ahol a négy főiskola rajz-tanszékének oktatói közösen alakították ki azokat az új elvi és módszertani nézeteket, amelyek az általános iskolás rajztanárképzés tartalmát meghatározták és formáit kialakították.

Eredményes munkássága alapozta meg azt a félfutó pályát, amely a docensi fokozatig emelte és a felsőoktatás kiváló dolgozója címet juttatta neki Szilárd ideológiai állásfoglalása alapján nyerte el azt a bizalmat, amely a tanszék vezetésével való megbízatásban jutott kifejezésre. Mindelemlét fokról-fokra mélyült el a művészi munkája is. A helyi kiállításoknak állandó és méltán becsült résztvevője volt. A tekintetben is a problematika érdekelt. Sohasem kereste a sikert, sem anyagi, sem más vonatkozásban. Finom hangú, de szilárd belső felépítettségű természetű és maga egészében még senki sem tekinthette át. Gyűjtőmennyiség kiállításra életében sajnos nem kerülhetett sor. Annál sürgetőbb az az igény, most a kettőtörtéletpályá valamelyes kiegészítéséppen. Meggyőződés, hogy Major Jenő munkássága így töredékes állapotában is értékes része Szeged képzőművészetének.

Vinkler László

KISZ-fiatalok a levelező oktatás fejlesztéséért

A budapesti KISZ-szervezetek azon igyekeznek, hogy minél több olyan ifjúsági kapcsolódjon be a szervezett oktatásba, aki eddig még nem fejezte be általános iskolai tanulmányait, s a középiskolai, illetve egyetemi végzettség megszerzésére serkentik tagjaikat. Segítenek, előkészítő felvételi vizsgákat, majd korrepetálásokat szerveznek. Kapcsolatot tartanak a különböző oktatási intézményekkel, s eljárnak a vállalat vezetőinél, ha egy-egy fiatal a munkakörülményei, beosztása stb. akadályozza a tanulást. Ezenkívül a kerületekben és az üzemekben egyaránt gazdag ismeretterjesztő programot bonyolítanak le. Ifjúsági diákkademiákat szerveznek, amelyekben tudományos és művészeti kérdésekről beszélgetnek az előadók. Több helyütt megalakították a munkás akademiák ifjúsági tagozatát.

Az elmúlt év zenei eseményei közül kiemelkedő helyen szerepeltek Wagner és Verdi születésének 150-ik évfordulójára rendezett sorozatos ünnepségek és megemlékezések. A XIX. századi opera két legnagyobb mestere nemcsak más környezetben született, más élmények hatása alatt tanult, nevelkedett és alkotott, hanem merőben ellentétesen fejlődött is. — Wagner zenei tehetsége lassan bontakozik ki. Előbb ír drámákat, tanulmányokat, mint említésre méltó kompozíciókat. A Bolygó hollanditól, első reformoperájától kezdve azonban egyenletes fejlődés vezet utolsó zenedrámaig, a Trisztánig, a Mesterdalnokokig, a Parsifalig.

Verdi fejlődése gyökerében más irányú. Zenei hajlama gyermekkorában kiütözik s bár nem veszik fel a milánói Konzervatóriumba, már tanuló éveit során nívós szerzeményeket ír és a huszonhat éves korában bemutatott Obertoja (1842) komoly sikert arat. — Második színpadi műve, a Püskösdi királyság című vígoperája ugyan csúfosan megbukik, aminek az a magyarázata, hogy Verdi két év leforgása alatt veszté el egész családját, előbb kislányát, majd a vígopera komponálása közben kisfiát és feleségét. — Harmadik operája, a Nabucco (1842) elsőpró sikert hoz. (A szegedi közönség ismeri ezt az értékes művet, évek óta színházunk műsorán szerepel.) Verdi huszonkilenc éves. Alkotói pályájának első magaslatára érkezett. Az lenne a fejlődés természetes rendje, ha következő operáiban újabb művészi csúcspontokra emelkedné. De nem ez történik. A fiatal mester fejlődésében megakad. Hatalmas összegeket ajánlanak fel műveit, megrendelésekkel halmozzák meg, és Verdi megfeszített erővel még tizenkét egyenlőtlen értékű operát ír a Rigolettóig. Tehát a Nabucco és a Rigolettó között komponált operáiban alig találunk fejlődést. Természetesen a Rigolettó megelőzi mind a tizenöt operájában akadnak megragadó részletek, de a teljes műveket értékelve azt kell mondanunk: az első között éppen úgy születtek kiváló alkotások (Nabucco, Ernani, Két Foscari stb.), mint az utolsók között gyengék (A kalóz, Stiffelio stb.). A Nabucco mellett kiemelkedő fiatalkori operája a Mack-

DOKTORRÁ FOGADOM

Jogász és bölcsész-doktorokat avatott nemrégiben a hagyományos formula. A Központi Egyetem aulájában lezajlott ünnepségen a megjelent hozzátartozók előtt mondták el az avatás és eskü szavait az ünnepelt jelöltek, akiknek több évi fáradságos kutatómunkája e munka sikere és annak megbecsülése fejeződik ki ebben a címben, mely summa cum laude, cum laude és ritejegyzéssel a tudományos munkával a tehetséges, tudományos tevékenységre felkészült, volt egyetemi hallgatókat. Képünkön a hivatalos eskü szövegét mondják el az ünnepelték, a Szegedi József Attila Tudományegyetem új doktorai.

Verdi: A végzet hatalma

Évforduló és egy Szegedi bemutató kapcsán

beth, és elgondolkodtat, hogyan írhatta Verdi közvetlenül utána A haramiákat, egyik legfoghatóbbabb alkotását? És éppen ilyen rejtély, hogy a sorrendben tizenötödik, igen gyenge Stiffeliót hogyan követhette első remekműve, a Rigolettó?

Verdi ún. középső alkotó korszaka dallaminvenció és a színpadi hatások kiaknázása tekintetében szervesen kapcsolódik korábbi operáihoz, de jellembrázolásban, a cselekmény és a muzsika egysége megteremtésében újrásszerű fejlődést jelent a mester pályáján. A Rigolettótól kezdve nincs többé visszacsúszás. Verdi képzelete egyre gazdagodik, eszközei nemesednek s a dallamot, a harmóniát, a ritmust mindinkább a drámai ábrázolás szolgálatába állítja. Középső alkotó korszakában keletkezett operái — fiatalkori műveivel szemben — szerves fejlődést mutatnak, a Rigolettótól az Aidaig.

A végzet hatalma születésének körülményei

Ebben az időszakban írja A végzet hatalmát, a pétérvári opera megrendelésére. Eredeti terve szerint Victor Hugo Ruy Blas-át akarta megzenésíteni, de a pétérvári udvar politikai megfontolások alapján idegenkedett a forradalmi témájú, monarchiaellenes darabtól. Verdi lázas szövegkönyv keresés után végül Angelo Pérez de Saavedra, spanyol író A végzet hatalma című drámáját választja. Az 1862. november 10-i ősbemutatón a pétérvári közönség lelkesen fogadja az operát, többször másorra tűzik, de Verdi mégis elégedetlen. Ebben az időben ugyanis már igényesebb a librettókkal szemben, mint fiatal korában, és Pave munkája (ő alkalmazta operaszínpadra az eredeti drámát) meglehetősen fogyatékos. Feltámadnak benne azok a sablonok, erőltetett fordulatok, amelyeket még a nápolyi iskolából örökölt az olasz opera.

Miből ered az alapvető konfliktus? A szerelmes pár, Leonora és Alvaro szökésre készül. Bőven lenne rá idejük, de addig énekelnek (mégpedig hatalmas hangerevével), amíg Leonora apja leleplezi tervüket. Alvaro nem akar szembeszállni kedvese apjával és a földre dobja pisztolyát, amely azonban elsül és a golyó éppen Leonora apját találja szíven. Verdi tökéletesen látta a libretto fogyatékosait. (Ezért dolgozta át később az operát.) Mégis fel kell vet-

nünk a kérdést, mi ragadta meg eleve a drámában? Eörsze László értékes Verdi-könyveiben meggyőző magyarázatot találunk:

»Verdi fantáziáját nyilván ezúttal is a hatalmas szenvedélyek végtelen ellentétek gyűjtőjé fel. Kolostori csend és harctéri zivaj, lármás piactér és magányos remetekunyhó, apja iránti szeretete és olthatatlan szerelme közt ingadozó hősnő, bosszúra szomjazó lovag, ki nem ismervén fel halálos ellenségét, barátságra lép vele — mindez sokban rokon az ugyancsak spanyol eredetű, túlzóan romantikus Trubadur — történettel. Mint akkor, úgy most is a különös mese vonzotta ellenállhatatlanul Verdít.»

Évek telnek el, amíg Antonia Ghislanzoni (1824–1893) személyében olyan költőt talál, akinek a segítségével átdolgozza a harmadik felvonást. Az alapkonfliktus erőszakoltságán nem tud változtatni, — különben felborulna a cselekmény — de a harmadik felvonást a tüzes katonakörussal és a rendkívül hatásos »Rataplan« kórusdallal egészíti ki; a végso párvadiált a színpalak mögé helyezi; a megbékélés hangján szárnyaló gyönyörű tettetel zárja le a drámát.

Az átdolgozott opera 1869-ben kerül bemutatásra, Verdi középső alkotó korszakának záró szakaszában. Még egy hatalmas felvilágos, két remekmű: Don Carlos és Aida, elsőpró siker... aztán az ötvennyolc éves mester művészetének a csúcán másfél évtizedre elnémul.

Tizenhat évi hallgatás

Az Aida próbáinak az idején egy titokzatos, »névtelen« lovag közeledett a tengeren át Itália felé. Csillogó ezüst páncélban feszített, sajátját határy vontatta és amikor partra lépett — 1871-ben, az Aida bemutatójának az évében — az olasz közönség tűző lelkesedéssel fogadta. Wagner Lohengrinje egy csapásra lázba hozta Itáliát. Egyszeriben divattá vált Verdi muzsikáját maradinak, olcsónak bélyegezni, »szentimentális« melódiáit, »gitárbasszusait« gúnyolni ócsárolni. Verdít keserű fájdalom emésztte s majd tizenhat évre leteszi a tollat. Amilyen ritka a zenetörténetben, hogy egy lángeszű mester tizenöt fiatalkori operájában alig mutasson fejlődést, — éppen olyan egvedülálló jelenség, hogy a világszerte aratott sikerek után másfél évtizedes hallgatásba burkolózzék. Hány olyan komponistát ismerünk, mint Pergoleset, Schubertet, Mendelssohnt,

akinek összesen 10–15, de legfeljebb 20 év állt az alkotói munka rendelkezésére! Verdi hosszú és termékeny életéből arra is futotta, hogy fiatalkori operáiban »tollát csiszolja«, invencióját érlelje, pályája delelőjén pedig elnémuljon!

Verditől azonban semmi sem áll távolabb, mint a télenység, a henylés. A »hallgatás évei« alatt keletkezik a Requiem, ezenkívül több régebbi operáját átdolgozza és lázas tanulásba fog. Az Aida előtt sohasem járt könyvtárakba, saját munkája annyira lekötötte, hogy nem tudott időt szakítani zeneművek tanulmányozására. Beírta azzal, hogy egy-egy operát megnézett. A hallgatás éveiben azonban nap mint nap Bachot, Haydn, Mozartot, Beethovent játszik, partitúrákat tanulmányoz, kánonokat, fúgákat szerkeszt. Ennek a lázas belső munkának, fokozatos érlelődésnek a gyümölcse két utolsó operája, amellyel egész életművét megkoronázza: az Otello és a Falstaff.

A szegedi bemutató értékelése

A Szegedi Nemzeti Színház A végzet hatalma felújításával ünnepelte meg Verdi születésének 150-ik évfordulóját. A szövegkönyv avatás, a következtetlenség minden rendezőt nehéz feladat elé állít. Versényi Ida — talvally Tannhäuser-rendezésével ellentétben — nem törekedett újításokra, szokatlan egyszerűségekre, hanem azt a célt tűzte maga elé, hogy a közönség, szerteágazó cselekményt a lehetőség határában belül világossá tegye.

Vaszy Viktor lendületes vezényletével ezúttal is kiválóan egyesült az ösztönös és tudatos muzsikusi munkája. Arra törekedett — ami Verdít eleve megragadta a drámában — hogy a kolostori áhitat és zajos csatamező, a szerelem és gyűlölet, a bosszú és megbocsátás közötti ellentétet kidomborítsa. — Az előadás egészét tekintve azonban számos kifogást kell emelnünk, különösen a második szereposztás teljesítménye ellen. Néhány igazán szépen megoldott jelenet mellett sok a pontatlanság, a bizonytalan intonáció (pl. Don Carlos és Don Alvaro kettősében), az összefüggő zenei frázisok erőszakolt szétválasztása; kevés a lágy piano, de annál több a nyers, indokolatlan, hatásvadászó forte. Reméljük, hogy a további előadások során a hiányosságok csökkennék és az értékes szereplőgárda kiküszöböli a hibákat.

Vámosi Nagy István

Szegedi Egyetem

Hétköznapiak a Kopernikusz Egyetemen

A lengyel egyetemeken, így Torunban is, más a tanév beosztása, mint nálunk. A tanítás minden évben október első hetében kezdődik és a tanév kétszer tizenöt hétből áll. A két félév között mindössze két-három hetes szünet van. A hallgatóknak az első félév után viszonylag kevés vizsgát kell letenniük. A vizsgák, szigorlatok zöme a tanév végén kerül lebonyolításra. Az egy évben kötelező vizsgák száma körülbelül azonos a mi hallgatóink vizsgáinak számával, csak az elosztásban van bizonyos eltérés.

A lengyel ösztöndíj-rendszer

A Kopernikusz Egyetem az elmúlt években sok új épülettel bővült. Új épületek kaptak a matematikai, a fizikai és a kémiai tanszékek, az Egyetemi Könyvtár. Az oktatók lakásproblémájának megoldására külön lakóházak, a hallgatók elhelyezésére nagy diákházak épültek. Mindezt természetesen elősegítette a város gyorsütemű fejlődése, amely az egyetemre is kiható. Az épülő, fejlődő üzemek, vállalatok szakember szükségletét az egyetemeknek kell biztosítani. E feladat ellátásához az egyetem igen sok segítséget kap a városi vezetéstől is.

Az egyetemi felvételek lényegében a nálunk is szokásos rendszer szerint történnek. A megadott keretszámnak megfelelően a jelentkezetteket a felvételi vizsgán elért eredmények sorrendjében veszi fel a dékán. A felvételi vizsga anyaga, lebonyolítása megegyezik a miénkkel. Az egyetemre felvett hallgatók jelentős része kap diákházi elhelyezést. A diákházi díjak, a menza, általában drágábbak, mint nálunk. Ezzel szemben a hallgatók ösztöndíja összességében kevesebb, mint amit a mi hallgatóink kapnak. Az

Magas színvonalú nyelvoktatás

A torunai egyetemen szakképzés folyik, így a hallgatók nagyon kevés pedagógiai tárgyat hallgatnak. Ennek hiányát azonban egyre többen felvetik, mert a hallgatók egyrésze középiskolában, vagy valamilyen más oktató intézményben tanult, végzése után. Különösen érzik a pedagógiai felkészültség hiányát azok, akik az egyetemeken, vagy más felsőfokú oktatási intézményben maradnak oktatói állásban.

Külön szeretnék szólni az egyetemen folyó idegen nyelv oktatásról, amely tapasztalatom szerint sokkal hatékonyabb és mélyebb, mint nálunk. Az első két évben a hallgatók orosz, a további években egy nyugati nyelvet tanulnak. Alkalmam volt részt venni néhány nyelvórában, ahol láttam, hogy a követelmények lényegesen magasabbak, mint nálunk. Kétségtelenül ennek eredménye az, hogy a második éves hallgatók már beszélnek oroszul, a felsőbb évesek pedig beszélnek a választott nyugati nyelvet is. Erről személyesen is meggyőződtem, amikor laboratóriumi gyakorlatokon, diákházakban beszélgettem hallgatóikkal. Ezt tapasztalva tartottam a fizikus szakkörben egy ismertetést orosz nyelven az egyetemünkön folyó munkáiról, és utána igen sok érdeklődő kérdést tettem fel a résztvevők orosz vagy angol nyelven.

Az egyetemen szerzett nyelvtudásnak nagy hasznát

veszik a hallgatók a diploma munkájuk elkészítésénél, amelyhez — Torunban — elég sok idegennyelvű irodalmat kapnak feldolgozásra. Az egyetemen oktató, de a gyakorlati munkában tevékenykedő szakember munkájának színvonalát is lényegesen emeli, ha figyelemmel tudja kísérni szakmájának fejlődését. Ilyen szempontok figyelembevételével is nagyon pozitívan értékelhető az a nyelvoktatás, amely a Kopernikusz Egyetemen folyik.

Az ifjúsági szervezetek szerepe

A torunai egyetemen három ifjúsági szervezet működik. Legerősebb és a hallgatók többségét magába egyesítő a Szocialista Ifjúsági Szervezet. Mivel a hallgatók 60-70 százaléka ennek a tagja, döntően képes befolyásolni az egész egyetem hallgatói felfogásának, magatartásának alakulását. Ma már a hallgatók többsége — még ha nem is tag, — a Szocialista Ifjúsági Szervezet rendezvényeit látogatja, az általa kezdeményezett akciók lebonyolításában vesz részt. A Szocialista Ifjúsági Szervezet mellett még két ifjúsági szervezet működik az egyetemen, de ezek — éppen kis létszámuk miatt is — nem jutottak jelentős szerephez az egyetemi életben.

Dr. Hevesi János

KÖNYV SZEMLE

K Ö R Ö S N É P E

A Körös Népe utolsó számának szerzői közül többet egyetemünk régi és jelenlegi professzorai, oktatói.

A szemle első oldalain Dankó Imre köszönti az alkalomhoz méltó formában a 75. éves Banner János professzort, aki példamutató és felbecsülhetetlen munkát végzett a Dél-Alföld régészeti feltárásában.

Eperjessy Kálmán »Békés megye az első katonai felvétel (1782—1785) országleírásaiban« című munkájában rendkívül becses adatokat tár a szülők pártjának múltja iránt érdeklődő olvasókhoz elé. A bécsi Kriegsarchív-ban őrzött katonai térképezés és az ezt kiegészítő országleírások feltárása a szerző érdeme.

Horváth Róbert »Tessék a társadalomtudós« című tanulmányában az egyetemes műveltségű tudós férfiak közgazdasági, statisztikai és szociológiai nézeteit és munkásságát elemzi.

Sápi Vilmos »Az aratómunkások társadalmi- és jogviszonyai Békés megyében a századforduló körül« című munkája jól vág a Körös Népe profiljába, amely egyik legfontosabb feladatának éppen a viharsarki agrárproletárok félvészázados harcának feltárását tekinti.

Tibori János »Fejezetek a békéscsabai Aurora zenéi, irodalmi és képzőművészeti kör történetéből« című dolgozatában a felszabadulás előtti alföldi kisváros szellemi sivárságából szabadulni akaró értelmiségi és polgári rétegek lelkes közreműködésével megalakult és 40 éves működése alatt igen jelentős sikereket elért egyesület történetét tárja az olvasó elé. A szerző az Oktmánytárban eddig ismeretlen Bartók és Kodály levelek közül.

Mind a témaválasztás, mind a forrásközlés szempontjából csak elismeréssel szólhatunk Virágh Ferenc »A repülők közlekedés Békés megyei út-törői« című közleményéről.

E szám kétségtelenül egyik

legjelentősebb és legnagyobb érdeklődésre számot tartó írása a »Tevan Andor kiadói munkássága« című tanulmány, amely Sziij Rezső szakavatott tolla alól került ki. E tanulmányt egészíti ki Tevan eddig jórészt publikálatlan levelezése, melyet a szerző az Oktmánytárban közöl.

A Körös Népe »Békés megyei Oktmánytár« című rovatában Maday Pál szerkesztő az 1848 őszi mezőberényi zendülés tizennyolc dokumentumát első ízben bocsátja a nyilvánosság elé.

A szegedi teremsportok otthonában, a Rókusi Tornacsarnokban kerestük fel dr. Kovács Imre sporttársat, a SZEAC kosárlabdacsapatának edzőjét, hogy a csapat múlt évi szerepléséről, s a küszöbönálló bajnoki évre való felkészüléséről, a várható esélyekről érdeklődjünk.

Miért szerepelt rosszul a csapat az elmúlt három félévszezonban?

A 12. helyen végeztünk, éppen, hogy elkerültük a kiesést. (Az OSC elleni mérkőzés körül támadt problémák megoldódtak, s így most már biztos, hogy NB I-es csapat maradtunk.) Ha figyelembe vesszük, hogy a SZEAC már a 6. helyet is megszerezte, akkor az a tény, hogy most a 12.-ek letünk, rossz eredménynek számít. De figyelembe kell azt is venni, hogy a csapatban teljes fiatalítást hajtottunk végre, s a 18-as NB I-es keretbe olyan új fiatal játékosok kerültek be, mint Hívös, Faragó István, Bácskai, Sebő Gyula, Brandstätter, Schmidt. A harmadik félévszezonban még ezek közül is nélkülözni voltunk kénytelenek Schmidtet, Bácskait, a régiak közül Pestenleherrt akik külföldi útjuk miatt maradtak ki a csapatból, ennek ellenére a kezdőcsapat állandó tagjai lettek: Hívös, Faragó I., Bácskai. Ilyen körülmények közbejöttével fordult elő az, hogy összesen csak 2 mérkőzést nyertünk, s a 9. helyről a tizenkettedikre estünk vissza.

Hogyan készülnek az új évadra?

Sajnos nem tudtuk január 1-én megkezdeni a felkészülést, de lassan egyenesbe jöttünk. Előbb heti 2 tornatermi, majd heti 4 foglalkozást tartottunk, ma már a 4 edzésből 2 szabadtéri. Most az

alapképességek fejlesztésére ügyelünk elsősorban, ruganyossági, gyorsaságfejlesztő gyakorlatok szerepelnek az edzéseken.

Most még a medicinlabda, a súlyzó, az ugrókötél az ellenfelünk, a labdás foglalkozásokra egyelőre kevesebb idő jut. Benevezünk a városi teremkézilabda bajnokságra is, ami az állóképesség megszerzését segíti elő.

A vizsgaidőszak befejeződésével az edzések látogatottsága sem probléma, a játékosok szorgalmasak a csapat tagjai között. Baráti szellem uralkodik, nincs féltékenykedés, az »öregek« tanítják, segítik a fiatalokat. Taktikai szempontból a vé-

dekezésre, az emberfogásra kell több gondot fordítanunk.

Milyen helyezésre számítanak az új bajnoki évben?

Szeretnénk a 8. helyen végezni... Ehhez azonban nemcsak a játékosok szorgalma, akarása kell, hanem a szakosztály jó vezetése, irányítása is. A szakosztályvezető személyének kérdése egyelőre még megoldatlan. Kialakulatlan még az ifjúsági csapatunk is. Szeretnénk ezeket a problémákat is mielőbb megoldani.

Mi bízunk az edzőben, a vezetésben, a játékosokban, s a 8. helyhez majd szeretnénk gratulálni is...

F. I.

A KORLÁTON

KUN TÓLÓ

A szegedi egyetemi sportklub tornászai is szorgalmasan edzenek, hogy a versenyeken méltón képviselhessék az egyesületet. Az edzősek Szarvas Vilmos testnevelő tanár, a torna szakosztály edzőjének irányításával folynak az egyetem tornatermében. Kiemelkedő eredményekkel nem dicsekedhet még ez a szakosztály, de a szorgalom és a lelkesedés hamarosan megtermi gyümölcsét, az eredményes versenyzést, a jó szerepléseket. Képpünkön a korlátot mutat be egy gyakorlatot a versenyzőknek a torna csapat edzője, Szarvas Vilmos.

S A K K

(farsangi rovat)

Rovatvezető: dr. BLAHÓ GYÖRGY

SAVIELLY TARTAKOVER zandvoort szimulánján az egyik résztvevő agyát frissítendő feketekávéval rendelt. A pincér a csezt a tábla szabad oldalára helyezte. Epp akkor lépett oda a nagymester, aki rögtön föl is börtintette az egészét — a rendezők kedves figyelmességének vélné. Szegény játékos hirtelen capott volna a kávé után, meg nem is, lépnie is kellett... Zavarában húzott hirtelen egy gyöngét, majd bosszúságában aztán néhány rosszat és rövidesen kénytelen volt földelni a küzdelmet.

Tartakover — amikor értesült eme körjátékról — így foglalta össze a kérdéses játszmát: »El-lenfelem ütésben hagyt egy csezt a reketét és erre a hibára állása gyorsan összeomlott.«

HERMANN PILNIK az egyik buenos airesi fogadáson kellemes beszélgetőpartnerre bukkant egy Stevenson nevezetű — számára teljesen ismeretlen — amerikai úrbán. Hogyne lett volna kellemes beszélgetőtárs, amikor egész idő alatt meg sem mukkant, csak rajongó érdeklődéssel látta az argentin nagymester szavait.

Az ilyen hallgató ösztönzöng hat. Pilnik beszélt, beszélt: játszmáiról, emlékeiről, terveiről, gondolatairól, így került a szó a sakkozókra.

„No nem! A sakknem való nőnek!” — fejtette ki nézetét. A női sakkozók sakkozónak nem sakkozók: nézze csak meg játszmáikat. Hogy nőnek pedig nők-e? Nos, ott sétál épp az egyik híres sakkozó nő: Sonja Graf. Uram nézze meg: maga szerint nő-e?

Ekkor végre megszólalt a hallgatag Mr. Stevenson: »A menyasszonyom...«

Egy sakkróvatot voltakepp a játszmarész tesz azzá — ami. Nos, mai csemegénk: Ljapkin — Tyapkin, ki tudja jól s mikor...

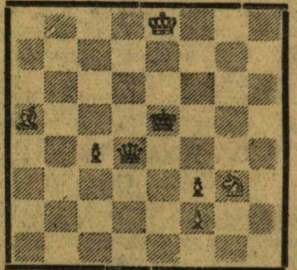
1. e2-e4 Figyelmet érdemel az a3, a4, b3, b4, c3, c4, d3, d4, e3, f3, f4, g3, g4, h3, h4, Ha3, Hc3, Hf3 és Hh3 lépés is. A szöveg lépés — egy a sok lehetőség közül e7-e5 Nem bizonyult jónak 1. — c5 2. Hf3 d6 3. d4 cd 4. Hd4 Hf6 5. Hc3 g6 6. Fc3 Hg4 7. Fb5+ válasz miatt: sötét nem kerülheti el az anyagi veszteséget 2. Ff1-e4 Ritka, nem teljesen elfogadható lépés. Ha most például sötét Fc5-tel válaszol, lehetséges 3. b4 Fb6 4. Hc3 Hf6 5. Hf3 Hc4 6. Ff7+ Kf7 7. He5+ Ke6 8. He4 Ke5 9. Fb2+ Ke4 10. Vf3+ matt Hb8-c6 Energiusabb Hf6! Kötő játékhöz jut világos f5? 3. d3 Hf6 4. f4 d6 5. Hf3 fe 6. de Fg4 7. fe Ff3 8. Vf3 de 9. Vb3 után 3. Vd1-h3 Világos kiér a kellemtelen 3. Hf3 Hd4 4. He5 Vg5 5. Hf7 Vg2 6. Bf1 Ve4+ változat elől, ahol sötét fejlődése az előnyösebb Hg8-f6 Hc7-re lehetséges 4. Ff7+ matt, de a szöveg lépés sem ajánlható 4. Vh5xf7+ matt. Elméleti jelentőségű játszma!

A játszmat Ju. Barszkij mutatta be a Sahmati 1963. decemberi számában. Az érdeklődők e »sakkszerit« elemzés mellett megtalálhatják a cikkben ugyane játszmat egy történelmi vonatkozásokat kedvelő s egy a lélektani mozzanatok előterébe helyező kommentátor megjegyzéseivel is... Magát a folyóiratot

a Somogyi Könyvtárban lehet mindig megtalálni.)

Végül egy Indiából való — de nem „indiai”! — végjáték tanulmány:

N. Sikdar

Világos indul és nyer
(A megoldás: 1. Fc3 2. Kf3 3. Kf4 4. Kf5 5. Kf6 6. Kf7 7. Kf8 8. Kf9 9. Kf10 10. Kf11 11. Kf12 12. Kf13 13. Kf14 14. Kf15 15. Kf16 16. Kf17 17. Kf18 18. Kf19 19. Kf20 20. Kf21 21. Kf22 22. Kf23 23. Kf24 24. Kf25 25. Kf26 26. Kf27 27. Kf28 28. Kf29 29. Kf30 30. Kf31 31. Kf32 32. Kf33 33. Kf34 34. Kf35 35. Kf36 36. Kf37 37. Kf38 38. Kf39 39. Kf40 40. Kf41 41. Kf42 42. Kf43 43. Kf44 44. Kf45 45. Kf46 46. Kf47 47. Kf48 48. Kf49 49. Kf50 50. Kf51 51. Kf52 52. Kf53 53. Kf54 54. Kf55 55. Kf56 56. Kf57 57. Kf58 58. Kf59 59. Kf60 60. Kf61 61. Kf62 62. Kf63 63. Kf64 64. Kf65 65. Kf66 66. Kf67 67. Kf68 68. Kf69 69. Kf70 70. Kf71 71. Kf72 72. Kf73 73. Kf74 74. Kf75 75. Kf76 76. Kf77 77. Kf78 78. Kf79 79. Kf80 80. Kf81 81. Kf82 82. Kf83 83. Kf84 84. Kf85 85. Kf86 86. Kf87 87. Kf88 88. Kf89 89. Kf90 90. Kf91 91. Kf92 92. Kf93 93. Kf94 94. Kf95 95. Kf96 96. Kf97 97. Kf98 98. Kf99 99. Kf100 100. Kf101 101. Kf102 102. Kf103 103. Kf104 104. Kf105 105. Kf106 106. Kf107 107. Kf108 108. Kf109 109. Kf110 110. Kf111 111. Kf112 112. Kf113 113. Kf114 114. Kf115 115. Kf116 116. Kf117 117. Kf118 118. Kf119 119. Kf120 120. Kf121 121. Kf122 122. Kf123 123. Kf124 124. Kf125 125. Kf126 126. Kf127 127. Kf128 128. Kf129 129. Kf130 130. Kf131 131. Kf132 132. Kf133 133. Kf134 134. Kf135 135. Kf136 136. Kf137 137. Kf138 138. Kf139 139. Kf140 140. Kf141 141. Kf142 142. Kf143 143. Kf144 144. Kf145 145. Kf146 146. Kf147 147. Kf148 148. Kf149 149. Kf150 150. Kf151 151. Kf152 152. Kf153 153. Kf154 154. Kf155 155. Kf156 156. Kf157 157. Kf158 158. Kf159 159. Kf160 160. Kf161 161. Kf162 162. Kf163 163. Kf164 164. Kf165 165. Kf166 166. Kf167 167. Kf168 168. Kf169 169. Kf170 170. Kf171 171. Kf172 172. Kf173 173. Kf174 174. Kf175 175. Kf176 176. Kf177 177. Kf178 178. Kf179 179. Kf180 180. Kf181 181. Kf182 182. Kf183 183. Kf184 184. Kf185 185. Kf186 186. Kf187 187. Kf188 188. Kf189 189. Kf190 190. Kf191 191. Kf192 192. Kf193 193. Kf194 194. Kf195 195. Kf196 196. Kf197 197. Kf198 198. Kf199 199. Kf200 200. Kf201 201. Kf202 202. Kf203 203. Kf204 204. Kf205 205. Kf206 206. Kf207 207. Kf208 208. Kf209 209. Kf210 210. Kf211 211. Kf212 212. Kf213 213. Kf214 214. Kf215 215. Kf216 216. Kf217 217. Kf218 218. Kf219 219. Kf220 220. Kf221 221. Kf222 222. Kf223 223. Kf224 224. Kf225 225. Kf226 226. Kf227 227. Kf228 228. Kf229 229. Kf230 230. Kf231 231. Kf232 232. Kf233 233. Kf234 234. Kf235 235. Kf236 236. Kf237 237. Kf238 238. Kf239 239. Kf240 240. Kf241 241. Kf242 242. Kf243 243. Kf244 244. Kf245 245. Kf246 246. Kf247 247. Kf248 248. Kf249 249. Kf250 250. Kf251 251. Kf252 252. Kf253 253. Kf254 254. Kf255 255. Kf256 256. Kf257 257. Kf258 258. Kf259 259. Kf260 260. Kf261 261. Kf262 262. Kf263 263. Kf264 264. Kf265 265. Kf266 266. Kf267 267. Kf268 268. Kf269 269. Kf270 270. Kf271 271. Kf272 272. Kf273 273. Kf274 274. Kf275 275. Kf276 276. Kf277 277. Kf278 278. Kf279 279. Kf280 280. Kf281 281. Kf282 282. Kf283 283. Kf284 284. Kf285 285. Kf286 286. Kf287 287. Kf288 288. Kf289 289. Kf290 290. Kf291 291. Kf292 292. Kf293 293. Kf294 294. Kf295 295. Kf296 296. Kf297 297. Kf298 298. Kf299 299. Kf300 300. Kf301 301. Kf302 302. Kf303 303. Kf304 304. Kf305 305. Kf306 306. Kf307 307. Kf308 308. Kf309 309. Kf310 310. Kf311 311. Kf312 312. Kf313 313. Kf314 314. Kf315 315. Kf316 316. Kf317 317. Kf318 318. Kf319 319. Kf320 320. Kf321 321. Kf322 322. Kf323 323. Kf324 324. Kf325 325. Kf326 326. Kf327 327. Kf328 328. Kf329 329. Kf330 330. Kf331 331. Kf332 332. Kf333 333. Kf334 334. Kf335 335. Kf336 336. Kf337 337. Kf338 338. Kf339 339. Kf340 340. Kf341 341. Kf342 342. Kf343 343. Kf344 344. Kf345 345. Kf346 346. Kf347 347. Kf348 348. Kf349 349. Kf350 350. Kf351 351. Kf352 352. Kf353 353. Kf354 354. Kf355 355. Kf356 356. Kf357 357. Kf358 358. Kf359 359. Kf360 360. Kf361 361. Kf362 362. Kf363 363. Kf364 364. Kf365 365. Kf366 366. Kf367 367. Kf368 368. Kf369 369. Kf370 370. Kf371 371. Kf372 372. Kf373 373. Kf374 374. Kf375 375. Kf376 376. Kf377 377. Kf378 378. Kf379 379. Kf380 380. Kf381 381. Kf382 382. Kf383 383. Kf384 384. Kf385 385. Kf386 386. Kf387 387. Kf388 388. Kf389 389. Kf390 390. Kf391 391. Kf392 392. Kf393 393. Kf394 394. Kf395 395. Kf396 396. Kf397 397. Kf398 398. Kf399 399. Kf400 400. Kf401 401. Kf402 402. Kf403 403. Kf404 404. Kf405 405. Kf406 406. Kf407 407. Kf408 408. Kf409 409. Kf410 410. Kf411 411. Kf412 412. Kf413 413. Kf414 414. Kf415 415. Kf416 416. Kf417 417. Kf418 418. Kf419 419. Kf420 420. Kf421 421. Kf422 422. Kf423 423. Kf424 424. Kf425 425. Kf426 426. Kf427 427. Kf428 428. Kf429 429. Kf430 430. Kf431 431. Kf432 432. Kf433 433. Kf434 434. Kf435 435. Kf436 436. Kf437 437. Kf438 438. Kf439 439. Kf440 440. Kf441 441. Kf442 442. Kf443 443. Kf444 444. Kf445 445. Kf446 446. Kf447 447. Kf448 448. Kf449 449. Kf450 450. Kf451 451. Kf452 452. Kf453 453. Kf454 454. Kf455 455. Kf456 456. Kf457 457. Kf458 458. Kf459 459. Kf460 460. Kf461 461. Kf462 462. Kf463 463. Kf464 464. Kf465 465. Kf466 466. Kf467 467. Kf468 468. Kf469 469. Kf470 470. Kf471 471. Kf472 472. Kf473 473. Kf474 474. Kf475 475. Kf476 476. Kf477 477. Kf478 478. Kf479 479. Kf480 480. Kf481 481. Kf482 482. Kf483 483. Kf484 484. Kf485 485. Kf486 486. Kf487 487. Kf488 488. Kf489 489. Kf490 490. Kf491 491. Kf492 492. Kf493 493. Kf494 494. Kf495 495. Kf496 496. Kf497 497. Kf498 498. Kf499 499. Kf500 500. Kf501 501. Kf502 502. Kf503 503. Kf504 504. Kf505 505. Kf506 506. Kf507 507. Kf508 508. Kf509 509. Kf510 510. Kf511 511. Kf512 512. Kf513 513. Kf514 514. Kf515 515. Kf516 516. Kf517 517. Kf518 518. Kf519 519. Kf520 520. Kf521 521. Kf522 522. Kf523 523. Kf524 524. Kf525 525. Kf526 526. Kf527 527. Kf528 528. Kf529 529. Kf530 530. Kf531 531. Kf532 532. Kf533 533. Kf534 534. Kf535 535. Kf536 536. Kf537 537. Kf538 538. Kf539 539. Kf540 540. Kf541 541. Kf542 542. Kf543 543. Kf544 544. Kf545 545. Kf546 546. Kf547 547. Kf548 548. Kf549 549. Kf550 550. Kf551 551. Kf552 552. Kf553 553. Kf554 554. Kf555 555. Kf556 556. Kf557 557. Kf558 558. Kf559 559. Kf560 560. Kf561 561. Kf562 562. Kf563 563. Kf564 564. Kf565 565. Kf566 566. Kf567 567. Kf568 568. Kf569 569. Kf570 570. Kf571 571. Kf572 572. Kf573 573. Kf574 574. Kf575 575. Kf576 576. Kf577 577. Kf578 578. Kf579 579. Kf580 580. Kf581 581. Kf582 582. Kf583 583. Kf584 584. Kf585 585. Kf586 586. Kf587 587. Kf588 588. Kf589 589. Kf590 590. Kf591 591. Kf592 592. Kf593 593. Kf594 594. Kf595 595. Kf596 596. Kf597 597. Kf598 598. Kf599 599. Kf600 600. Kf601 601. Kf602 602. Kf603 603. Kf604 604. Kf605 605. Kf606 606. Kf607 607. Kf608 608. Kf609 609. Kf610 610. Kf611 611. Kf612 612. Kf613 613. Kf614 614. Kf615 615. Kf616 616. Kf617 617. Kf618 618. Kf619 619. Kf620 620. Kf621 621. Kf622 622. Kf623 623. Kf624 624. Kf625 625. Kf626 626. Kf627 627. Kf628 628. Kf629 629. Kf630 630. Kf631 631. Kf632 632. Kf633 633. Kf634 634. Kf635 635. Kf636 636. Kf637 637. Kf638 638. Kf639 639. Kf640 640. Kf641 641. Kf642